

STRATEGIJA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA VIJEĆA EUROPE OD 2018. DO 2023.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

STRATEGIJA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA VIJEĆA EUROPE OD 2018. DO 2023.

Ured za ravnopravnost spolova
Vlade Republike Hrvatske

Biblioteka ONA

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Odgovornost za prijevod izvornog engleskog izdanja na hrvatski jezik u potpunosti preuzima Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske

Izdavač

Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske
Mesnička 23, 10 000 Zagreb

Urednica

Mr. sc. Helena Štimac Radin

Prijevod / lektura

ETNOtrend d.o.o.

Grafička obrada / priprema / tisak

Intergrafika TTŽ d.o.o.

Naklada

1000 primjeraka

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000998086.

ISBN 978-953-7574-39-0

Naslovna fotografija

Documents and Publications
Production Department (SPDP), Council of Europe
© Council of Europe, April 2018.

Izvornik je objavljen na internetskoj stranici Vijeća Europe

<https://www.coe.int/en/web/genderequality/gender-equality-strategy>

Sadržaj

UVOD:	
VIJEĆE EUROPE I RAVNOPRAVNOST SPOLOVA	5
Pravni instrumenti Vijeća Europe	7
Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2014. do 2017.	8
Nova Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2018. do 2023.	10
Vijeće Europe u globalnom kontekstu: Program UN-a za održivi razvoj do 2030.	13
I. SVRHA I STRATEŠKI CILJEVI	15
Prvi strateški cilj: sprečavanje i borba protiv rodnih stereotipa i seksizma	16
Drugi strateški cilj: sprečavanje i borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji	20
Treći strateški cilj: osiguravanje ravnopravnog pristupa žena pravosuđu	23
Četvrti strateški cilj: postizanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru	26
Peti strateški cilj: zaštita prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila	28
Šesti strateški cilj: uvođenje načela ravnopravnosti spolova u cjelokupnu politiku i mjere	31
II. INSTITUCIONALNI OKVIR, RESURSI I METODE RADA	35
III. PARTNERSTVA	37
IV. KOMUNIKACIJA	39
DODATAK I. – UPRAVLJANJE RIZICIMA I PROVEDBA NA NACIONALNOJ RAZINI	40
DODATAK II. – POPIS KRATICA	48

UVOD: VIJEĆE EUROPE I RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

1. Postizanje ravnopravnosti spolova ključno je za ispunjavanje misije Vijeća Europe koja uključuje zaštitu ljudskih prava, očuvanje demokracije i vladavine prava.
2. *Ravnopravnost spolova podrazumijeva jednaka prava žena i muškaraca, djevojčica i dječaka, kao i jednaku vidljivost, osnaživanje, odgovornost i sudjelovanje u svim područjima javnog i privatnog života.* Također podrazumijeva ravnopravan pristup resursima i njihovu ravnopravnu raspodjelu između žena i muškaraca.
3. Iako je napredak vidljiv te se pravni status žena u Europi nesumnjivo poboljšao tijekom posljednjih desetljeća, još smo daleko od stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca. Razlike između spolova i strukturne zapreke i dalje su prisutne u mnogim područjima te ograničavaju žene i muškarce na njihove tradicionalne uloge i sputavaju žene u njihovim mogućnostima ostvarivanja svojih temeljnih prava. Rezultati redovitog praćenja i istraživanja ukazuju na veoma spor napredak kad je riječ o sudjelovanju žena u politici, njihovom pristupu pravosuđu i uklanjanju štetnih rodnih stereotipa i seksizma. Nasilje nad ženama i dalje je jedan od najizraženijih primjera nejednake raspodjele moći između muškaraca i žena. Ono istodobno predstavlja povredu ljudskih prava žena i glavnu prepreku ravnopravnosti spolova.
4. U postojećem kontekstu sve većih gospodarskih teškoća i s njima povezanom politikom i mjerama štednje, političkom nesigurnošću i sve većom neravnopravnošću na svim razinama društva, važno je u potpunosti pre-

poznati bitan doprinos žena zajednici, društvu i gospodarstvu te sagledati visoku cijenu neravnopravnosti spolova. Čimbenici kao što su rastući nacionalizam i populizam te njihovi napadi usmjereni na prava žena, priljev migranata i izbjeglica, smanjenje resursa za mehanizme i politike ravnopravnosti spolova te neuspjela provedba dogovorenih standarda stvorili su nove izazove i produbili neke probleme s kojima se društva i dalje susreću na svom putu prema potpunom poštivanju jednakih prava žena i muškaraca te rodne ravnopravnosti. Također je neophodno obratiti potrebnu pozornost na uspostavu društvenih i gospodarskih uvjeta koji omogućavaju primjenu jednakih prava na žene i muškarce, među ostalim i većim uključivanjem žena u gospodarstvo te stvaranjem prilika da one povećaju svoju ekonomsku nezavisnost.

5. Preuzevši vodeću ulogu u području ljudskih prava i ravnopravnosti spolova Vijeće Europe stvorilo je čvrst pravni i politički okvir. Ravnopravnost spolova jedan je od prioriteta ove organizacije koja ostaje u potpunosti posvećena bavljenju kako postojećim tako i budućim izazovima te uklanjanju prepreka s ciljem postizanja stvarne i potpune ravnopravnosti.
6. U tu svrhu Vijeće Europe će usvojiti dvojni pristup koji uključuje sljedeće:
 - ▶ određenu politiku i djelovanje, uz afirmativnu akciju kada je ona prikladna, u područjima kritičnima za napredovanje žena u ostvarivanju stvarne ravnopravnosti spolova, te
 - ▶ unapređenje, nadzor, koordinaciju i vrednovanje procesa uvođenja rodno osviještenih politika i programa,¹ pri čemu rodno osviještena politika znači *(re)organizacija, unapređenje, razvoj i vrednovanje političkih procesa s ciljem uključivanja gledišta ravnopravnosti spolova u cjelokupnu politiku na svim razinama i u svim koracima, a provode ih stručnjaci/kinje koji su i inače uključeni u osmišljavanje politike.*²
7. Povijesno nejednaka raspodjela moći između muškaraca i žena dovela je do muške dominacije nad ženama i njihove diskriminacije, sprečavajući cjelokupni napredak žena. Međutim, i žene i muškarci žrtve su stereotipa koji sputavaju njihov cjelokupni potencijal.

¹ Preporuka CM/Rec (2007) 17 Odbora ministara/ministrica državama članicama o standardima i mehanizmima ravnopravnosti spolova.

² Stručna skupina Vijeća Europe za rodno osviještenu politiku, 1998.

8. Uključenost muškaraca i dječaka ključna je za postizanje ravnopravnosti spolova. Politikama bi se također trebalo pokrenuti pitanje rodne neravnopravnosti koja pogađa muškarce i dječake.

Pravni instrumenti Vijeća Europe

9. Rezultati djelovanja Vijeća Europe u području ljudskih prava i ravnopravnosti spolova su sveobuhvatni pravni instrumenti³ i političke smjernice⁴ usmjerene na postizanje napretka i osnaživanje žena te učinkovito ostvarivanje ravnopravnosti spolova u državama članicama i šire.
10. Odbor ministara/ministrica i Parlamentarna skupština Vijeća Europe usvojili su dojmljiv broj konvencija i preporuka, predvođeci i vršeći utjecaj na kretanja u području ravnopravnosti spolova u Europi i u svijetu.
11. Europska konvencija o ljudskim pravima (Konvencija) predstavlja ključan europski ugovor iz područja ljudskih prava: člankom 1. Konvencije jamče se prava i slobode svakoj osobi pod jurisdikcijom 47 država članica Vijeća Europe. Načelo nediskriminacije na osnovi spola zajamčeno je i člankom 14. i Protokolom 12. uz Konvenciju. Nadalje, Europskom socijalnom poveljom uspostavlja se uživanje ekonomskih i socijalnih prava bez diskriminacije. Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija) općeprihvaćena je kao sveobuhvatan međunarodni instrument u borbi protiv brojnih oblika nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Zatim, cilj Konvencije Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima jest sprečavanje i suzbijanje trgovanja ženama, muškarcima i djecom u svrhu spolnog, radnog ili drugog oblika iskorištavanja, dok je Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (Konvencija iz Lanzarotea) prvi ugovor kojim se kriminaliziraju svi oblici spolnih kaznenih djela protiv djece.

³ Upućivanje na međunarodne ugovore i druge instrumente u ovoj Strategiji ne bi trebalo značiti da su države članice koje su podržale ovu Strategiju preuzele obvezu provođenja spomenutih ugovora, osim ako one nisu strane u takvim ugovorima u skladu s međunarodnim pravom.

⁴ Rezolucija i Akcijski plan usvojeni na 7. konferenciji ministara/ministrica odgovornih za ravnopravnost žena i muškaraca Vijeća Europe „Premošćivanje jaza između de jure i de facto ravnopravnosti spolova s ciljem ostvarivanja stvarne ravnopravnosti spolova“ (25. svibnja 2010., Baku, Azerbajdžan); i Deklaracija Odbora ministara/ministrica „Pretvaranje ravnopravnosti spolova u stvarnost“, usvojena u Madridu, Španjolska, 12. svibnja 2009.

12. Preporuke Odbora ministara/ministrica i Rezolucije Parlamentarne skupštine⁵ koje se odnose na ravnopravnost spolova pokrivaju čitav niz tema, uključujući borbu protiv spolno utemeljene diskriminacije, uklanjanje seksističkog jezika, zaštitu žena od nasilja, postizanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru, uvođenje rodno osviještene politike u područje obrazovanja, sporta, medija i u audiovizualni sektor, uspostavljanje standarda i mehanizama ravnopravnosti spolova, zaštitu i promicanje prava žena i djevojčica s invaliditetom, osiguravanje ravnopravnosti spolova u medijima. Njima se državama članicama osiguravaju ključni standardi za izradu zakonodavstva i uspostavu nacionalnih politika koje su u skladu s međunarodno usuglašenim standardima u području ravnopravnosti spolova.

Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2014. do 2017.

13. Vijeće Europe 2012. je pokrenulo Transverzalni program na području ravnopravnosti spolova čiji je cilj povećanje utjecaja i vidljivosti instrumenata ravnopravnosti spolova te podrška njihovoj provedbi u državama članicama, kao i unutar same organizacije. U program su uključene sve institucije, sektori, međuvladine organizacije, mehanizmi praćenja i djelomični sporazumi, kao i vanjski partneri Vijeća Europe, okupljajući resurse i time pojačavajući učinak, energiju i usredotočenost. Komisija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe (GEC) je u središtu tih nastojanja.
14. Najopipljiviji rezultat Transverzalnog programa bila je prva Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe 2014.–2017.(Strategija), koju je jednoglasno usvojio Odbor ministara/ministrica u studenome 2013. godine. Strategija se temelji na prednostima, posebnostima i dodanoj vrijednosti Vijeća Europe te na utvrđenoj viziji i okviru uloge i djelovanja Vijeća Europe u području ravnopravnosti spolova. Strategijom se promiče holistički i cjelovit pristup ravnopravnosti spolova te ona pruža političke smjernice i podršku državama članicama Vijeća Europe, kao i internim institucionalnim tijelima i mehanizmima s ciljem suočavanja sa starim i novim izazovima u provedbi standarda u području ravnopravnosti spolova.

⁵ Vidi: <http://website-pace.net/fr/web/as-ega/main>.

15. Strategijom za ravnopravnost spolova od 2014. do 2017. postavljeno je pet prioriternih ciljeva:
 - 1) borba protiv rodnih stereotipa i seksizma;
 - 2) sprečavanje i borba protiv nasilja nad ženama;
 - 3) zajamčen ravnopravan pristup žena pravosudnim tijelima;
 - 4) postizanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru;
 - 5) uvođenje načela ravnopravnosti spolova u cjelokupnu politiku i mjere.
16. U procesu provedbe Strategije, Vijeće Europe aktivno se uključilo u unapređenje, praćenje i vrednovanje standarda – u svrhu prepoznavanja nedostataka i prepreka njihovoj provedbi – kao i u osmišljanje aktivnosti, alata i programa suradnje kojima bi se pristupilo tim nedostacima i osigurala podrška državama članicama u pogledu primjene relevantnih instrumenata. Još jedan bitan element Strategije za ravnopravnost spolova od 2014. do 2017. bio je izgradnja i jačanje strateških partnerstava s drugim regionalnim i međunarodnim organizacijama te s civilnim društvom, u svrhu osiguravanja sinergija, jačanja utjecaja i povećanja učinkovitosti, terenskih programskih aktivnosti i vidljivosti.
17. Godišnjim izvješćima GEC-a Odboru ministara/ministrica o provedbi Strategije potvrđena je vodeća uloga Vijeća Europe u području ravnopravnosti spolova i njegovom sve većem autoritetu ne samo na europskoj, nego i na svjetskoj razini. Ravnopravnost spolova i dalje je prioritetno područje uzastopnih predsjedništava Odbora ministara/ministrica. Redovito izvješćivanje i praćenje također su potvrdili da su države članice proaktivno uključene u djelatnosti povezane sa svih pet ciljeva Strategije za ravnopravnost spolova Vijeća Europe te da su inicijative i alati koji su osmišljeni pod vodstvom GEC-a koristili nastojanjima na nacionalnoj razini. Suradnja s državama članicama je ključna te je omogućila da se Strategijom standardi Vijeća Europe povežu s inovativnim inicijativama i lekcijama naučenima iz iskustava na nacionalnoj razini.

Nova Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2018. do 2023.

18. Nova Strategija nadovezuje se na opsežnu pravnu i političku stečevinu Vijeća Europe koja se tiče ravnopravnosti spolova, kao i na postignuća prve Strategije za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2014. do 2017. Ona ih povezuje s trenutnim ekonomskim kontekstom i političkim utjecajem unutar Vijeća Europe, uključujući glavne prioritete organizacije. Novom se Strategijom definiraju ciljevi i prioritete Vijeća Europe u području ravnopravnosti spolova za razdoblje od 2018. do 2023., prepoznajući metode rada i glavne partnere, kao i mjere potrebne za povećanje vidljivosti rezultata.
19. Izazovi s kojima su se suočavale države članice Vijeća Europe u okviru provedbe Strategije od 2014. do 2017. povezani su s kretanjima u širem globalnom i regionalnom kontekstu, uključujući negativne reakcije povezane s pitanjima prava žena, nejednaku raspodjelu moći, nastavak postojanja rodno utemeljenog nasilja, prijetnje braniteljima i braniteljicama ženskih prava, ograničeno sudjelovanje žena u političkim procesima i procesima odlučivanja, rodnu pristranost i stereotipe, seksizam i diskriminaciju žena, uključujući seksistički govor mržnje *online* i *offline*, kao i u političkom diskursu, pristup kvalitetnom zapošljavanju i financijskim resursima, nedostatak socijalne i ekonomske infrastrukture za ostvarivanje jednakih prava muškaraca i žena (kao što su raspoloživi dječji vrtići, dostatno plaćen roditeljski dopust, roditeljske naknade itd.). I naposljetku, smanjenje proračunskih sredstava i mjere štednje primijenjene na upravna tijela koja se bave pitanjima ravnopravnosti spolova. Provedba zakona i politika povezanih s ravnopravnošću spolova ide ruku pod ruku s financijskim i ljudskim resursima posvećenima toj zadaći. Jačanje institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova na nacionalnoj i lokalnoj razini i dostupnost resursa na svim razinama ključni su i odredit će budući napredak u području poboljšanja ravnopravnosti spolova u praksi.
20. Konferencija „Jesmo li već stigli? Ocjenjivanje napretka, poticanje na djelovanje – Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2014. do 2017.“⁶ bavila se provedbom Strategije te je iznjedrila brojne preporuke za izradu nove strategije za ravnopravnost spolova Vijeća Europe, uključujući

⁶ 30. lipnja – 1. srpnja 2016. u Tallinnu (Estonija), <http://www.coe.int/en/web/genderequality/tallinn-conference>.

jući potrebu da se vodi računa o napretku i postignućima, kao i novonastalim temama kao što su migracija i priljev izbjeglica.

21. Osobito žene, ali i muškarci često su podvrgnuti diskriminaciji po više osnova nabrojanih u članku 14. Europske konvencije o ljudskim pravima te proširenih povezanom sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava. Potrebno je uzeti u obzir sve oblike diskriminacije i identiteta da bi i politika ravnopravnosti spolova i „opća politika” imale učinak na sve: žene i muškarce, djevojčice i dječake, u njihovoj različitosti. Novom Strategijom prepoznaje se važnost potrebe da se osigura da koristi od politike ravnopravnosti spolova i zaštite koju pružaju relevantni instrumenti imaju sve žene, uključujući skupine žena u nepovoljnijem položaju (kao što su Romkinje, žene s invaliditetom, migrantice i izbjeglice)⁷. Imajući to u vidu, u novoj Strategiji dužna pozornost posvećuje se diskriminaciji po međusobno isprepletenim osnovama, što odražava promjenu diskursa koji je prvotno bio usmjeren na višestruku diskriminaciju⁸, a sada uključuje višestruke identitete i isprepletenost.⁹ Intersekcijskom diskriminacijom na osnovi etničke pripadnosti, spola, invaliditeta, spolne orijentacije ili rodnog identiteta i dr. nerazmjerno se marginalizira određene skupine žena. Stoga se svi prioritetni ciljevi nove Strategije dotiču isprepletenosti pristupa kao transverzalnog pitanja.
22. Nadalje, strukturalni i horizontalni karakter diskriminacije na osnovi spola prevladava u svim kulturama i zajednicama na svim razinama. Nejednakosti među spolovima također se „nakupljaju” tijekom života tako da se određene posljedice nepovoljnijeg položaja u kojem se osobe zateknu u mladosti gomilaju kroz život i mogu prouzročiti dodatne teškoće u kasnijoj fazi životnog ciklusa. Stoga je, da bi se spoznala ta činjenica, politikama ravnopravnosti spolova nužno pristupiti kroz prizmu životnog ciklusa.

⁷ Države članice mogu na nacionalnoj razini prepoznati moguće druge skupine žena u nepovoljnijem položaju i ostale specifične skupine koje iziskuju ciljane politike i mjere.

⁸ „U posebno ranjivome položaju nalaze se određene skupine žena zbog spola i drugih čimbenika kao što su rasa, boja kože, jezik, vjera, politički ili drugi stavovi, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovinski status, status po rođenju ili koji drugi status. Osim diskriminaciji na osnovi spola te su žene često istodobno izložene još kojemu obliku/oblicima diskriminacije.” (članak 59. Preporuke CM/Rec (2007) 17 Odbora ministara/ministrica Vijeća Europe o standardima i mehanizmima ravnopravnosti spolova).

⁹ „Kod višestrukog identiteta naglasak je na postojanju intersekcijskih skupina ljudi te na važnosti da se reagira na njihovu specifičnu situaciju, iskustvo i identitet”, *Innovating at the Intersections. Equality bodies tackling Intersectional Discrimination* [Inovativnost na raskrižju. Tijela za ravnopravnost o intersekcijskoj diskriminaciji], Europska mreža tijela za jednakost (Equinet), studeni 2016.

23. Važnost razmatranja pitanja razlika među spolovima u području zapošljavanja, plaća, siromaštva, mirovina i neujednačenog udjela odgovornosti žena i muškaraca u kućanstvu i njegovateljstvu novom Strategijom prepoznata je kao ključni čimbenik u smjeru ekonomske neovisnosti žena. Ekonomska nezavisnost i osnaživanje žena preduvjeti su za ravnopravnost spolova te pravedno i održivo društvo. Ekonomsko osnaživanje povećava pristup žena ekonomskim resursima i prilikama uključujući poslove, usluge, vlasništvo i vještine, a u skladu s time i njihov doprinos ekonomskom razvoju i rastu. Trajne politike i trajno preuzimanje političke odgovornosti presudni su za unapređivanje ekonomskih prilika i prava žena u skladu s Europskom socijalnom poveljom.
24. Nova Strategija također se dotiče implikacija ravnopravnosti žena i muškaraca u pogledu dostojanstva i prava u javnom, privatnom i obiteljskom životu. Da bi se osiguralo potpuno i ravnopravno poštivanje ljudskih prava i žena i muškaraca, mora se uzeti u obzir društvena važnost roditeljskog dopusta za majke i očeve te uloge oboje roditelja u odgoju djece i njezi odraslih uzdržavanih članova obitelji. Trebalo bi promicati ravnopravnu raspodjelu neplaćenog rada u kućanstvu i njegovateljstvu da bi se razbili rodni stereotipi, osigurala ravnoteža privatnog i poslovnog života žena i muškaraca i približilo stvarnoj ravnopravnosti spolova.
25. Uloga muškaraca kako u javnoj, tako i u privatnoj sferi, kritična je za napredak prema stvarnoj ravnopravnosti spolova. Veoma su važni sudjelovanje i odgovornost muškaraca i dječaka kao nositelja promjene koja vodi ravnopravnosti spolova. Da bi se muškarce i dječake oslobodilo pritiska stereotipnih očekivanja s kojima su suočeni, potrebno je prevladati rodne stereotipe o muškarcima. Budući da su rodni stereotipi široko rasprostranjeni te da djeluju tijekom duljeg razdoblja, za sagledavanje pitanja socijalizacije muškaraca i dječaka u širokom rasponu društvenih konteksta – kod kuće, u okviru obrazovnog sustava, na radnom mjestu i na gospodarskom planu, na javnom mjestu, u društvenim medijima i na društvenim mrežama, kao i u osobnim odnosima – potrebno je primijeniti pristup povezan sa životnim ciklusom. Potrebno je uključiti muškarce i kao aktivne partnere u promicanju prava žena, i kao ciljne skupine politike ravnopravnosti spolova.
26. Snažna posvećenost stvarnoj ravnopravnosti žena i muškaraca na svim razinama i u svim područjima, uz osnaživanje žena te uklanjanje seksizma i rodnih stereotipa, koristit će budućim generacijama, kao i društvu u cijelosti.

sti. Pomak bliže stvarnoj ravnopravnosti spolova također iziskuje promjenu uloga i žena i muškaraca, uključujući ravnopravnu podjelu odgovornosti u kućanstvu i njegovateljstvu.

27. Nova Strategija provodit će se u koordinaciji s drugim strategijama i akcijskim planovima Vijeća Europe, osobito u području prava djece, upravljanja internetom, prava osoba s invaliditetom, uključivanja Roma i putnika te zaštite djece izbjeglica i migranata u Europi.
28. Novoj Strategiji priložena je tablica za dvogodišnje razdoblje sa sadašnjim, budućim i predloženim aktivnostima (u skladu s proračunskim ciklusom Vijeća Europe) koja prikazuje izravnu vezu između strateških ciljeva te specifičnih mjera i sredstava za njihovo postizanje.

Vijeće Europe u globalnom kontekstu: Program UN-a za održivi razvoj do 2030.

29. Sveobuhvatan i širok skup instrumenata i djelovanja Vijeća Europe važno je polazište nastojanja država članica da ostvare Ciljeve održivog razvoja Ujedinjenih naroda (UN SDGs). Vijeće Europe pridonosi ostvarivanju ciljeva zacrtanih relevantnim međunarodnim instrumentima kao što su Konvencija UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), Pekinška platforma za djelovanje i Program UN-a za održivi razvoj do 2030.
30. Vijeće Europe ima tri revolucionarne, jedinstvene i sveobuhvatne konvencije iz područja ljudskog dostojanstva koje su redom relevantne za Ciljeve održivog razvoja, a to su:
 - ▶ Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija);
 - ▶ Konvencija Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima;
 - ▶ Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (Konvencija iz Lanzarotea).
31. Te konvencije imale su globalnog odjeka. Izrađene su polazeći od činjenice da mjere usmjerene na globalne probleme povezane s rodno utemeljenim nasiljem, trgovanjem ljudima i seksualnim iskorištavanjem djece ne bi trebale biti ograničene na određeno geografsko područje. Odredbe tih konvencija nadahnjuju normativne i političke promjene u svim regi-

jama svijeta, a sve države mogu postati njihove potpisnice. Stranama u konvencijama, koje nisu države, osiguravaju sveobuhvatnu platformu za djelovanje kako na globalnoj tako i na nacionalnoj razini. Može ih se koristiti kao referentni okvir te pružaju platformu za međunarodnu suradnju, reviziju i razmjenu iskustava osiguravajući jedinstvene smjernice u osmišljanju nacionalnih politika i zakonodavstva. Njima Vijeće Europe i njegove države članice mogu osigurati podršku i doprinos provedbi cilja broj 5 („Postizanje ravnopravnosti spolova i osnaživanje svih žena i djevojčica“) i cilja broj 16 („Promicanje miroljubivih i uključivih društava za održiv razvoj, osiguravanje pristupa pravdi i izgradnja učinkovitih, odgovornih i uključivih institucija na svim razinama“).

32. 14 pokazatelja usuglašenih na razini UN-a za mjerenje provedbe devet ciljeva uključenih u cilj broj 5 (ravnopravnost spolova) odnosi se na prioriteta područja djelovanja Vijeća Europe na ostvarivanju ravnopravnosti spolova. Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2014. do 2017. i nova Strategija izravno se dotiču mnogih elemenata cilja broj 5, uključujući ljudsko dostojanstvo i borbu protiv neravnopravnosti spolova; promicanje potpunog sudjelovanja žena u društvu; potrebu da se osigura pristup pravednim pravosudnim sustavima za sve te rad u partnerstvima.
33. Cilj broj 16 (mir, pravda i snažne institucije) također je relevantan za rad Vijeća Europe na području ravnopravnosti spolova jer spominje osiguravanje „pristupa pravosuđu za sve“. Vijeće Europe tim se pitanjem bavi u okviru svoga rada na tome da se ženama osigura ravnopravan pristup pravosuđu. Nadalje, ciljem broj 16 se, između ostalog, nastoji smanjiti tjelesno, psihološko i spolno nasilje i s time povezane smrti te zaustaviti zlostavljanje, iskorištavanje, trgovanje i sve oblike nasilja nad djevojčicama i dječacima – područja na koja se odnose konvencije Vijeća Europe i koja se razmatraju u okviru aktivnosti i suradnje s 47 država članica i sa zemljama južnog Sredozemlja.
34. Naposljetku, elementi ostalih Ciljeva održivog razvoja povezani s ravnopravnošću spolova također su relevantni za novu Strategiju, osobito ciljevi broj 1,¹⁰ .3,¹¹ .4,¹² i 8.¹³

¹⁰ Iskorijeniti siromaštvo svuda i u svim oblicima.

¹¹ Osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za ljude svih generacija.

¹² Osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje te promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve.

¹³ Promovirati uključiv i održiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve

I. SVRHA I STRATEŠKI CILJEVI

35. Opći cilj nove Strategije jest postizanje učinkovite realizacije ravnopravnosti spolova te osnaživanje žena i muškaraca u državama članicama Vijeća Europe podržavanjem provedbe postojećih instrumenata i jačanjem pravne stečevine Vijeća Europe u području ravnopravnosti spolova pod vodstvom Komisije za ravnopravnost spolova (GEC). U razdoblju od 2018. do 2023. fokus će biti na šest strateških područja:
- 1) sprečavanje i borba protiv rodni stereotipa i seksizma,
 - 2) sprečavanje i borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji,
 - 3) osiguravanje ravnopravnog pristupa žena pravosuđu,
 - 4) postizanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru,
 - 5) zaštita prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila,
 - 6) uvođenje načela ravnopravnosti spolova u cjelokupnu politiku i mjere.
36. Ta prioritetna područja temelje se na postojećim mjerama koje provode Vijeće Europe i njegove države članice te ih dalje razvijaju, dodajući vrijednost aktivnostima koje poduzimaju druge regionalne i međunarodne organizacije. Osim toga, njima se nastavlja djelovanje Vijeća Europe i njegovih država članica u području ravnopravnosti spolova u svrhu postizanja opipljivih rezultata tijekom razdoblja na koje se odnosi nova Strategija.
37. Korisnici nove Strategije su žene i muškarci, djevojčice i dječaci koji žive u 47 država članica Vijeća Europe te društvo u cjelini. Vlade država članica predvode provedbu nove Strategije na nacionalnoj i lokalnoj razini, blisko surađujući s institucijama za ravnopravnost spolova, tijelima za ravnopravnost i civilnim društvom.

Prvi strateški cilj: sprečavanje i borba protiv rodnih stereotipa i seksizma

38. Rodni stereotipi su unaprijed stvoreni društveni i kulturni obrasci ili predodžbe, prema kojima se ženama i muškarcima pripisuju osobine i uloge utvrđene i ograničene njihovim spolom. Rodni stereotipi predstavljaju ozbiljnu prepreku postizanju stvarne ravnopravnosti spolova te potiču diskriminaciju na temelju spola. Takvi stereotipi mogu sputavati razvoj prirodnih talenata i sposobnosti djevojčica i dječaka, žena i muškaraca, njihove obrazovne i profesionalne sklonosti i iskustva, kao i općenito njihove životne prilike.
39. Rodni stereotipi posljedica su i uzrok duboko ukorijenjenih stavova, vrijednosti, normi i predrasuda. Služe za opravdavanje i održavanje povijesnih odnosa u kojima muškarci imaju prevlast nad ženama, kao i seksističkih stavova koji priječe napredovanje ravnopravnosti spolova.
40. Nasilnim i ponižavajućim *online* sadržajima uključujući pornografiju te normalizacijom spolnog nasilja uključujući silovanje učvršćuje se predodžba o ženinoj podređenoj ulozi i pridonosi odnosu prema ženama kao podređenim pripadnicama obitelji i društva. Njima se potiče nasilje nad ženama, seksistički govor mržnje usmjeren na žene, osobito feministkinje, te pridonosi održavanju i jačanju stereotipa i seksizma.
41. Rodni stereotipi i patrijarhalnost negativno utječu i na muškarce i dječake. Stereotipi o muškarcima i dječacima također su posljedica i uzrok duboko ukorijenjenih stavova, vrijednosti, normi i predrasuda. Hegemonijska muževnost čimbenik je koji pridonosi održavanju i jačanju rodni stereotipa koji, pak, pridonose seksističkom govoru mržnje i predrasudama protiv muškaraca i dječaka koji odstupaju od prevladavajućih predodžbi o muževnosti. Društvene percepcije i medijski prikazi mogu jačati rodne stereotipe. Oni uključuju percepcije o tome kako bi žene odnosno muškarci trebali izgledati, kako bi se trebali ponašati, koje bi karijere trebali odabrati i koje bi kućanske poslove trebali obavljati.
42. Strukturalna neravnopravnost i ukorijenjeni rodni stereotipi koji pogađaju žene i muškarce, djevojčice i dječake, i dalje opstaju u sustavu odgoja i obrazovanja, protežući se sve do tržišta rada. Na tržištu rada vidljiva je horizontalna segregacija: u određenim zanimanjima i područjima gospodarskog djelovanja izražena je snažna prisutnost muškaraca (npr. znanost

i tehnologija, teška industrija, građevinarstvo, vojska). Slično tome, u drugim područjima djelovanja prevladava ženska radna snaga (npr. njegovateljske usluge, obrazovanje, tajnički ili uredski poslovi, sestrinstvo ili ljudski resursi – često s nižom plaćom); ne čini se da se situacija mijenja. Na izbor zanimanja žena, koje je često proširenje njihove tradicionalne uloge njegovateljica, moguće je utjecati potporama i pozitivnom politikom te zakonodavnim mjerama kao što je očinski roditeljski dopust, stvarajući prilike muškarcima da budu ili postanu uzori drugim muškarcima u pogledu „tradicionalnih” ženskih zanimanja. Jednako je tako vidljiva i vertikalna segregacija na tržištu rada. Unutar istog sektora, čak i unutar sektora u kojima prevladavaju žene, obično položaje koji su viši u pogledu plaće i hijerarhije zauzimaju muškarci, dok radna mjesta koja su niže na hijerarhijskoj i platnoj ljestvici najčešće obavljaju žene (npr. obrazovanje, trgovine). To je u velikoj mjeri posljedica nerazmjernog tereta odgovornosti žena u kućanstvu i njegovateljstvu, rodne pristranosti te stereotipa u pogledu izbora obrazovanja i karijere koji podjednako utječu i na žene i muškarce.

43. Rodnim stereotipima nastavlja se gospodarska i društvena marginalizacija žena. Na njih otpada nerazmjerno velik udio neplaćenih kućanskih i njegovateljskih poslova te slabo plaćenog ili neformalnog rada. Nadalje, prosječno visok stupanj obrazovanja žena u Europi ne odražava se automatski na jednake plaće i mirovine, visoku kvalitetu zaposlenja i jednak pristup vodećim pozicijama. Neke skupine žena (naročito žene s niskim kvalifikacijama, samohrane majke, migrantice, Romkinje i pripadnice nacionalnih manjina, žene s invaliditetom) suočene su s osobitim izazovima, uključujući teži pristup tržištu rada, višu razinu nestabilnosti te s time povezanim rizicima siromaštva i društvene isključenosti. Za ekonomsko osnaživanje žena potrebne su mjere koje podržavaju jednake prilike, jednaku plaću za rad jednake vrijednosti, ukidanje diskriminirajućih zakonskih propisa i ekonomski destimulirajućih učinaka na rad žena, plaćeni roditeljski dopust za majke i očeve, pristup kvalitetnim i cijenom pristupačnim predškolskim ustanovama te drugim socijalnim uslugama i promjenu radne kulture u kojoj prevlast imaju muškarci te stavova i praksi koji su pod utjecajem rod-nih stereotipa.
44. Mediji i društveni mediji imaju važnu ulogu u našem životu, osobito kad se rabe za razmjenu informacija i širenje svijesti o čitavom nizu tema. Međutim, upravo su društveni mediji dokazano predmetom zlouporabe te se žene i djevojčice često suočavaju s nasilnim i seksualiziranim online prijet-

njama. Platforme koje naročito služe za prenošenje seksističkoga govora mržnje uključuju društvene medije ili videoigre. Sloboda izražavanja često se zlorabi kao izgovor za opravdavanje neprihvatljivog i uvredljivog ponašanja. Baš kao i drugi oblici nasilja nad ženama, seksistički govor mržnje i dalje se premalo prijavljuje, ali njegov utjecaj na žene, bilo emocionalni, psihološki i/ili tjelesni može biti razoran, osobito za djevojčice i djevojke. Ista je situacija i po pitanju seksizma.

45. Vijeće Europe u tom će području svojim djelovanjem nastojati:

- ▶ promicati provedbu instrumenata i preporuka Vijeća Europe čiji je cilj iskorjenjivanje predrasuda, običaja i tradicija koji se temelje na stereotipnim rodnim ulogama; razvijati sredstva podrške državama članicama u provedbi relevantnih instrumenata uključujući i Istanbulsku konvenciju;
- ▶ promicati provedbu preporuka s konferencije „Suzbijanje rodni stereotipa u obrazovanju i obrazovanjem”, održane 2014. u Helsinkiju;
- ▶ promicati provedbu preporuka s konferencije „Mediji i slika žene”, održane 2013. u Amsterdamu;
- ▶ prepoznavati, opisivati i širiti dobre prakse iskorjenjivanja rodni stereotipa o djevojčicama i dječacima, ženama i muškarcima u obrazovnom sustavu, na tržištu rada, u obiteljskom životu – uključujući ravnopravnu raspodjelu kućanskih i njegovateljskih obveza između muškaraca i žena – napustiti obrasce i sva područja u kojima su žene i muškarci podzastupljeni;
- ▶ podržavati prikupljanje podataka i istraživanja o seksizmu, rodnim stereotipima i spolno utemeljenoj diskriminaciji;
- ▶ uspostaviti partnerstva s relevantnim dionicima u svrhu zaustavljanja nasilne i ponižavajuće pornografije na internetu s obzirom na njezin negativan utjecaj na odnose između spolova, štetne seksualne prakse i prisilu;
- ▶ revidirati način na koji države članice provode postojeće instrumente;
- ▶ nastojati ukloniti rodne stereotipe koji pogađaju jednu ili više određenih skupina žena (kao što su Romkinje, žene s invaliditetom, migrantice i izbjeglice) u suradnji s relevantnim sektorima i organizacijama;
- ▶ pristupiti problemu rodni stereotipa koji pogađaju muškarce i dječake uključujući ih i djelujući u specifičnim sektorima kao što su obrazovanje, mediji i privatni sektor;

- ▶ nastaviti se baviti pitanjem seksističkog govora mržnje kao oblika seksizma, analizirati i pratiti njegov učinak u suradnji s drugim relevantnim sektorima Vijeća Europe;
- ▶ izraditi nacrt preporuke za sprečavanje i suzbijanje seksizma, uključujući smjernice za njegovo sprečavanje i suzbijanje *online* i *offline*, kojima bi se obuhvatili novi oblici seksizma koji pogađaju žene i muškarce na privatnim i javnim mjestima, kao i seksistički jezik (Preporuka Odbora ministara/ministrica br. R (90) 4 o uklanjanju seksizma iz jezika), seksistički govor mržnje, seksizam u medijima i reklamama;
- ▶ revidirati provedbu Preporuke Odbora ministara/ministrica br. R (96) 51 o usklađivanju radnog i obiteljskog života te razmotriti njezino ažuriranje;
- ▶ podržati akcije u svrhu promicanja ekonomske nezavisnosti žena i muškaraca te ukloniti prepreke sudjelovanju žena na tržištu rada; potaknuti više muškaraca da preuzmu odgovornosti njegovatelja i iskoriste fleksibilne dogovore o radu, kao i ostale mjere kojima se pogoduje obiteljima.

Drugi strateški cilj: sprečavanje i borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji

46. Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji i dalje je široko rasprostranjeno u svim državama članicama Vijeća Europe ostavljajući katastrofalne posljedice za žene, društva i gospodarstva. Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija) općepriznata je kao najcjelovitiji međunarodni ugovor koji se bavi tom ozbiljnom vrstom kršenja ljudskih prava žena. Važna zaštita utvrđena je i Europskom konvencijom o ljudskim pravima i povezanom sudskom praksom, Konvencijom Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja (Konvencija iz Lanzarotea) i Konvencijom Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima.
47. Istanbulskom konvencijom uvedene su pozitivne promjene u zakonodavstvu i u izradi strategija sprečavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u mnogim državama članicama. Međutim, preostaje čitav niz značajnih izazova u okviru razvoja politika i djelovanja u okviru pristupanja pitanju nasilja nad ženama i djevojčicama, uključujući ograničene resurse dostupne da bi se osigurala stručna i odgovorna podrška svim ženama žrtvama nasilja.¹⁴ Osim toga, potrebe skupina žena koje su u nepovoljnijem i marginaliziranom položaju kao što su migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila, uživateljice droga, žene različitih seksualnih orijentacija i rodnih identiteta ili Romkinje¹⁵ zahtijevaju ciljane politike i aktivnosti kojima bi se pristupilo problemu nasilja s kojim su suočene.
48. Nasilje često ima razorne kratkoročne i dugoročne posljedice po duševno i tjelesno zdravlje koje se ponekad protežu i na nekoliko generacija. Istanbulskom konvencijom se „nasilje u obitelji” označava kao sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u obitelji ili kućanstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, neovisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom. Nasilje u obitelji nerazmjerno pogađa žene, ali se dotiče i drugih žrtava, stoga se Istanbulskom konvencijom potiče strane na primjenu njezinih odredbi na sve žrtve nasilja u obitelji uključujući žene i djevojčice, muškarce i dječake te osobe starije životne dobi.

¹⁴ Vidi: „Analitičku studiju rezultata 4. kruga praćenja provedbe Preporuke Rec (2002) 5 o zaštiti žena od nasilja u državama članicama Vijeća Europe” (ožujak 2014.).

¹⁵ Države članice mogu na nacionalnoj razini prepoznati moguće druge skupine žena u nepovoljnijem položaju i ostale specifične skupine koje iziskuju ciljane politike i mjere.

49. Nasilje nad djevojčicama i dječacima predstavlja kršenje njihovih prava i ugrožavanje njihova društvenog razvoja te utječe na uživanje njihovih drugih prava. Stoga je zaustavljanje nasilja nad djecom pravni, moralni i gospodarski imperativ. Potrebno je priznati i pokrenuti pitanje rodno utemeljene prirode rizika i osjetljivosti djece izložene riziku od nasilja.¹⁶

50. Istanbulska konvencija strogo osuđuje nasilje i spolno uznemiravanje žena na javnom mjestu. Nasilje u gomilama predstavlja još jednu dimenziju nasilja nad ženama te je široko rasprostranjen problem. Osjećaj straha i nesigurnosti na javnom mjestu, kao i u javnom prijevozu ima značajan učinak na svakodnevni život žena. Često se žene ne usude uložiti pritužbu iz straha da će se incident trivijalizirati. Prešutno odobravanje spolnog nasilja i uznemiravanja žena na javnom mjestu ograničava slobodu žena i pridonosi ustrajnom nekažnjavanju napadača. Stoga bi napade na žene na javnom mjestu trebalo prijavljivati te oni iziskuju sveobuhvatnu reakciju.

51. Vijeće Europe u tom će području svojim djelovanjem nastojati:

- ▶ podržavati države članice u provedbi relevantnih međunarodnih instrumenata uključujući Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), uzimajući u obzir Opću preporuku br. 35 o rodno utemeljenom nasilju nad ženama kojom se ažurira Opća preporuka br. 19, kao i ciljeve održivog razvoja broj 5 i 16;
- ▶ podržavati države članice koje to zatraže u okviru svojih priprema za potpisivanje, ratifikaciju i provedbu Istanbulske konvencije, Konvencije protiv trgovanja ljudima i Konvencije iz Lanzarotea, među ostalim osiguravanjem tehničkog i pravnog stručnog znanja;
- ▶ razvijati sredstva u svrhu promicanja poznavanja Istanbulske konvencije, Konvencije protiv trgovanja ljudima i Konvencije iz Lanzarotea među nedržavnim subjektima s ciljem poticanja njihova doprinosa njihovoj provedbi, ukazujući na poveznice između nasilja nad ženama i povijesno neravnopravne raspodjele moći između žena i muškaraca u društvu;
- ▶ u skladu s Istanbulskom konvencijom, djelovati s ciljem:
 - pristupanja problemu spolnog nasilja i uznemiravanja žena na javnom mjestu;

¹⁶ Strategija Vijeća Europe za prava djeteta (2016. – 2021.).

- podržavanja država članica u poduzimanju mjera koje se bave pitanjem svih oblika nasilja;
 - pristupanja problemu sposobnosti žrtava nasilja u obitelji da potraže sklonište i smještaj kao mjera zaštite;
 - podržavanja razvoja prikupljanja podataka o nasilju nad ženama i nasilju u obitelji;
 - podržavanja uspostave i razvoja koordinacijskih tijela na nacionalnoj razini te promicanja i podržavanja razvoja nacionalnih strategija sprečavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;
 - pristupanja problemu nasilja nad ženama i muškarcima starije životne dobi;
 - osmišljanja sredstava kojima bi se pristupilo potrebi sprečavanja i suzbijanja obiteljskog nasilja nad muškarcima i dječacima;
 - pristupanja problemu uloge muškaraca kao počinitelja rodno utemeljenog nasilja i osmišljanja sredstva informiranja o ulozi muškaraca u sprečavanju nasilja nad ženama i djevojčicama;
- ▶ prikupljati informacije i stjecati saznanja o specifičnim oblicima nasilja s kojima su suočene određene skupine žena u situacijama ranjivosti (na primjer starije žene, žene različite seksualne orijentacije i rodnog identiteta, marginalizirane žene, migrantice, žene s invaliditetom, djevojke i djevojčice, beskućnice, uživateljice droga ili žrtve trgovanja ljudima) suradnjom i razmjenom informacija s relevantnim tijelima i subjektima Vijeća Europe;
 - ▶ osmišljavati aktivnosti u svrhu sprečavanja i suzbijanja dodatnih oblika nasilja nad ženama kao što su političko nasilje i društveno nasilje;
 - ▶ promicati Istanbulsku konvenciju, Konvenciju protiv trgovanja ljudima i Konvenciju iz Lanzarotea izvan granica europskog kontinenta, osiguravajući stručno znanje te razmjenjujući dobre prakse u kontekstu suradnje s državama koje nisu članice Vijeća Europe, kao i s drugim regionalnim i međunarodnim organizacijama.

Treći strateški cilj: osiguravanje ravnopravnog pristupa žena pravosuđu

52. Pristup pravosuđu je ljudsko pravo te sastavni dio promicanja vladavine prava i funkcionalne demokracije. Poštivanje i zaštita ljudskih prava mogu se jamčiti samo ako su dostupni djelotvorni pravni lijekovi (uključujući pravo na pravično suđenje), prikladna odšteta i/ili naknada. Dok je pristup pravosuđu možda težak svima, još je teži ženama zbog neravnopravnosti spolova u društvu i u pravosudnom sustavu. Čvrsto ukorijenjena ekonomska i društvena neravnopravnost žena i muškaraca, rodna pristranost i stereotipi također uzrokuju neravnan pristup žena i muškaraca pravosudnim tijelima. Dokazano je i postojanje staklenog stropa u sudstvu.¹⁷
53. Ravnopravan pristup pravosuđu podrazumijeva pravo na djelotvoran pravni lijek, pravo na pravično suđenje, pravo na ravnopravan pristup sudovima te pravo na pravnu pomoć i pravno zastupanje. Postoji čitav niz prepreka koje ženama priječe ravnopravan pristup pravosuđu: tabui, predrasude, rodni stereotipi, običaji, siromaštvo, nedostatak informacija, rupe u zakonima i njihovoj provedbi, a ponekad čak i sami zakoni. To osobito vrijedi za neke skupine žena, osobito žrtve rodno utemeljenog nasilja, migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila, pripadnice nacionalnih manjina, Romkinje, žene s invaliditetom i starije žene.
54. Kulturne prepreke, strah i stid također utječu na pristup žena pravosuđu, baš kao i diskriminirajući stavovi i stereotipne uloge žena kao njegovateljica odnosno muškaraca kao hranitelja, koji i dalje postoje u građanskom i obiteljskom pravu u mnogim pravnim sustavima. Te prepreke mogu se nastaviti tijekom istrage i sudskih postupaka, osobito u slučajevima rodno utemeljenog nasilja, te imaju za posljedicu visoke razine neuspjeha pa čak i nedovoljnog prijavljivanja. Njihov učinak čak je značajniji kad je riječ o ženama izloženima višestrukim i intersekcijskim oblicima diskriminacije.
55. Sve te prepreke djelići su „pravosudne slagalice“ koja isključuje žene. Potrebno je žurno pokrenuti pitanje te rodne neravnoteže jer je ravnopravan pristup pravosuđu ključan za osiguravanje stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca.

¹⁷ Vijeće Europe, Europska komisija za učinkovitost pravosuđa (CEPEJ), „European Judicial Systems - Efficiency and quality of justice“ [„Europski pravosudni sustavi – učinkovitost i kvaliteta pravosuđa“], Studije CEPEJ-a br. 23, izdanje 2016. (podaci iz 2014.).

56. Vijeće Europe u tom će području svojim djelovanjem nastojati:

- ▶ podržavati države članice u provedbi instrumenata Vijeća Europe i drugih relevantnih instrumenata, uključujući cilj održivog razvoja broj 16, te uzimajući u obzir Opću preporuku CEDAW-a br. 33 (2015.) o pristupu žena pravosuđu;
- ▶ promicati i podržavati provedbu preporuka konferencije „Prema zajamčenom ravnopravnom pristupu žena pravosuđu“ održane 2016. u Bernu;
- ▶ prepoznavati, opisivati i širiti dobre prakse država članica u svrhu smanjivanja prepreka i olakšavanja pristupa žena pravosuđu;
- ▶ poticati istraživanja i standardizirano prikupljanje podataka u svrhu rješavanja rupa i nedostataka podataka iskazanih po spolu povezanih s pristupom žena pravosuđu, uključujući sudjelovanje žena u pravosudnim tijelima;
- ▶ nastaviti razmatrati pitanje štetnog učinka rodnih stereotipa na donošenje sudskih odluka u skladu s Akcijskim planom Vijeća Europe o jačanju sudske neovisnosti i nepristranosti za razdoblje 2016. – 2021. (Action 2.4) – istraživanjem, praćenjem, osposobljavanjem, obrazovanjem, izgradnjom kapaciteta i promicanjem dobrih praksi na nacionalnoj razini u skladu s instrumentima Vijeća Europe i međunarodnog prava te u suradnji s drugim regionalnim i međunarodnim organizacijama;
- ▶ razvijati i distribuirati edukacijske alate i materijale na temu ravnopravnosti spolova i ljudskih prava žena u kontekstu međunarodnih konvencija i zakonskih okvira uključujući CEDAW i Istanbulsku konvenciju te prilagođenih potrebama pravosudnih stručnjaka i pripadnika tijela zaduženih za izvršavanje zakona;
- ▶ praćenje sudskih odluka i njihove provedbe u svrhu podizanja svjesnosti i osiguravanja boljeg razumijevanja pravnih stručnjaka u vezi s temama povezanim s pristupom žena pravosuđu, uključujući pravosudne stereotipe i zaštitu od rodno utemeljenog nasilja i diskriminacije;
- ▶ promicati rad i osnaživanje nacionalnih tijela za ravnopravnost u svrhu suzbijanja spolno utemeljene diskriminacije i promicanja ravnopravnosti spolova, uključujući kroz parnice;

- ▶ prepoznavati i distribuirati postojeće alate za podršku žrtvama te dobre prakse u svrhu osnaživanja žena u postupku pristupa pravosuđu;
- ▶ razvijati sredstva informiranja o glavnim instrumentima Vijeća Europe za promicanje pristupa žena pravosuđu, uzimajući u obzir potrebe žena u situacijama osobite ranjivosti kao što su žene koje su preživjele nasilje, migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila, mete seksističkog govora mržnje i Romkinje.

Četvrti strateški cilj: postizanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru

57. Ravnoteža u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru ključna je za funkcionalnu demokraciju. Unatoč usvajanju novih zakona i politika u mnogim državama članicama te primjerima dobre prakse i mjera podrške u nekim državama članicama, podzastupljenost žena u javnom i političkom životu i dalje je kritična tema koja potkopava potpuno funkcioniranje demokratskih institucija i procesa. Političko djelovanje i javno odlučivanje područja su u kojima i dalje prevlast imaju muškarci. Muškarci postavljaju političke prioritete, a politička je kultura i dalje ustrojena oko načina ponašanja i životnog iskustva muškaraca.
58. Čitav niz prepreka otežava ženama ulazak u područje političkog i javnog odlučivanja i osiguravanje održivosti njihova sudjelovanja tom odlučivanju. Među njima su izborni sustavi, način na koji funkcioniraju političke stranke, rodni stereotipi, uloge i vrijednosti koje se prenose nekim modelima obitelji, kao i socijalna i privatna podjela rada koja ostavlja malo prostora za sudjelovanje žena u javnom životu. U većini država članica, potpuno i ravnopravno sudjelovanje žena u političkom i javnom životu, u zakonodavnim, izvršnim, sudskim, diplomatskim i upravnim tijelima na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini još je uvijek ispod standarda dogovorenih na razini Vijeća Europe i obveza koje su preuzele vlade u okviru inicijative „Planet 50 – 50 do 2030.”¹⁸
59. Višestruki i interseksijski oblici diskriminacije, kultura i stereotipi mogu onemogućiti potpun i ravnopravan pristup žena svim razinama postupaka upravljanja i odlučivanja, uključujući upravne odbore trgovačkih društava. Rodna neravnoteža u odlučivanju u gospodarstvu u javnom i u privatnom sektoru priječi osnaživanje žena, kao i gospodarski rast i održivi razvoj.
60. Žene bi trebale imati jednaku moć i utjecaj po pitanju oblikovanja političkih programa i prioriteta. Za postizanje potpunog sudjelovanja žena u javnom, privatnom i političkom životu potrebne su temeljite promjene,

¹⁸ Inicijativu „Planet 50 – 50 do 2030. – istupi i ti za ravnopravnost spolova” pokrenuli su Ujedinjeni narodi prigodom Međunarodnog dana žena 2015. Njome se predstavlja nacionalno djelovanje u svrhu ostvarivanja ravnopravnosti spolova do 2030. Vidi: <http://www.unwomen.org/en/get-involved/step-it-up>

politike, mjere i ciljano djelovanje u svrhu uklanjanja društvenih i strukturnih prepreka.

61. Vijeće Europe u tom će području svojim djelovanjem nastojati:

- ▶ podržavati države članice u postizanju ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru, uključujući provedbu rodno osviještenih strategija i politika;
- ▶ revidirati učinkovitosti Preporuke Rec (2003) 3 Odbora ministara/ministrica o ravnoteži u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru;
- ▶ nastaviti s redovitim praćenjem provedbe Preporuke Rec (2003) 3 Odbora ministara/ministrica o ravnoteži u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru u državama članicama te osigurati vidljivost i širenje podataka i dobrih praksi u državama članicama;
- ▶ poticati i podržavati djelovanje u svrhu olakšavanja sudjelovanja žena na izborima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kao i djelovanje u svrhu osnaživanja i kandidatkinja i izabranih dužnosnica – uključujući žene iz marginaliziranih skupina – u suradnji s relevantnim tijelima Vijeća Europe;
- ▶ prepoznavati i podržavati mjere i dobre prakse koje promiču ravnopravnost spolova u odnosu na: izborne sustave, osposobljavanje donositelja odluka u javnim ustanovama i političkim strankama, rodno osjetljivo funkcioniranje tijela zaduženih za donošenje odluka, utvrđivanje paritetnih pragova, usvajanje učinkovitih zakona o kvotama i dragovoljnih stranačkih kvota te regulaciju političkih stranaka uključujući javno financiranje u suradnji s relevantnim tijelima Vijeća Europe te u svjetlu ostvarivanja ravnoteže spolova u odlučivanju, suzbijanja rodni stereotipa i poboljšanja rodne osjetljivosti okruženja zaduženih za odlučivanje;
- ▶ ostvarivanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca u svim tijelima, institucijama i postupcima odlučivanja Vijeća Europe.

Peti strateški cilj: zaštita prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila

62. Rastući broj migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila te nestabilna situacija u kojoj se one nalaze razlog je za zabrinutost za njihovu osobnu, tjelesnu i spolnu sigurnost i zaštitu – osobito kad putuju bez pratnje, kad su trudne, s malom djecom ili izložene intersekcijskoj diskriminaciji. Mnoge žene i djevojčice migrantice, izbjeglice ili tražiteljice azila izložene su raznim oblicima rodno utemeljenog nasilja u svojoj državi podrijetla, tijekom putovanja u Europu ili nakon dolaska. Trebalo bi uzeti u obzir njihove potrebe i okolnosti te bi trebalo usvojiti rodno osjetljive mjere radi sprečavanja diskriminacije, nasilja, uznemiravanja, trgovanja i drugih oblika iskorištavanja i zlostavljanja – uključujući i u vrijeme krize i prirodnih katastrofa. Osim toga, potrebno je poduzeti mjere da bi se osiguralo da migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila imaju pristup svojim ljudskim i socijalnim pravima povezanima s osobnom slobodom, zapošljavanjem, smještajem, zdravljem, obrazovanjem, socijalnom zaštitom i skrbi gdje je to primjenjivo; te pristup informacijama o svojim pravima i dostupnim uslugama.
63. Žrtve trgovanja ljudima i rodno utemeljenog nasilja među migrantima, izbjeglicama i tražiteljima azila potrebno je pravodobno prepoznati kao takve te im osigurati odgovarajuću rodno osjetljivu zaštitu, postupanje i njegu. Naročitu pozornost treba posvetiti djevojčicama i dječacima u tom kontekstu.
64. Vijeće Europe i drugi međunarodni instrumenti trebali bi služiti kao model za sva nastojanja i mjere koje poduzimaju države članice u svrhu zaštite ljudskih prava migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila. Osobito Istanbulska konvencija, Konvencija o suzbijanju trgovanja ljudima, Konvencija iz Lanzarotea te Međunarodna konvencija o statusu izbjeglica iz 1951., kao i relevantne rezolucije i izvješća Parlamentarne skupštine Vijeća Europe o zaštiti žena i djevojčica izbjeglica od rodno utemeljenog nasilja i migracijama s gledišta ravnopravnosti spolova trebali bi biti u srži nastojanja da se zaštite i promiču prava žena, djevojčica i dječaka migranata, izbjeglica i tražiteljica azila, uključujući osiguravanje da se kultura, običaji, tradicija i takozvana „čast” ne smatraju opravdanjem za bilo kakve činove nasilja, negativne socijalne kontrole ili bilo kakvog kršenja njihovih ljudskih prava, kao što je osigurano tim konvencijama.

65. Krajnje je važno pretočiti ravnopravnost spolova u sve mjere integracije kako bi i migrantice i migranti bili svjesni potrebe poštivanja i pridržavanja zakona i politike ravnopravnosti spolova čak i kad oni nisu u skladu sa situacijom u zemljama njihova porijekla. Na taj bi se način poticala integracija u europska društva i na tržišta rada, od čega bi koristi imale sve žene i svi muškarci, sve djevojčice i svi dječaci. Takva bi vrsta djelovanja trebala biti dio općeg nastojanja da ravnopravnost spolova postane norma koju prihvaćaju i žene i muškarci u svim društvima.

66. Vijeće Europe u tom će području svojim djelovanjem nastojati:

- ▶ podržavati države članice u provedbi instrumenata Vijeća Europe i drugih relevantnih instrumenata, uključujući Akcijski plan Vijeća Europe o zaštiti djece izbjeglica i migranata u Europi, uzimajući u obzir Opću preporuku CEDAW-a br. 32 o rodnim dimenzijama izbjegličkog statusa, azila, nacionalnosti i apatridnosti žena, kao i Ciljeva održivog razvoja;
- ▶ podržavati sustavnu integraciju dimenzije ravnopravnosti spolova u politiku i mjere povezane s migracijom, azilom i integracijom u svrhu osiguravanja ljudskih prava i temeljnih sloboda žena i djevojčica, muškaraca i dječaka migranata, izbjeglica i tražitelja azila, bez obzira na tradicionalne ili kulturne stavove;
- ▶ podržavati provedbu postojećih standarda usmjerenih na to da se spriječi da migrantice, izbjeglice te žene i djeca tražitelji azila postanu žrtve rodno utemeljenog nasilja, spolnog zlostavljanja, trgovanja, iskorištavanja i negativne socijalne kontrole, pri čemu tim rizicima treba pristupiti kroz uspostavu odgovarajućih mehanizama prepoznavanja, izvješćivanja i upućivanja na nacionalnoj razini. Trebalo bi priznati ranjivost žena u pratnji maloljetnika da bi se osigurala dostupnost odgovarajuće njege i podrške tim ženama i djeci;
- ▶ razvijati alate za podršku odgovarajućeg postupanja prema ženama i djeci migrantima, izbjeglicama i tražiteljima azila koji su žrtve nasilja, uzimajući u obzir mjere uključene u Istanbulsku konvenciju, Konvenciju o suzbijanju trgovanja ljudima i Konvenciju iz Lanzarotea;

- ▶ poticati ekonomsko osnaživanje i poštivanje socijalnih prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila, osobito u pogledu zapošljavanja, zdravlja, stanovanja i obrazovanja te pristupiti problemu višestruke diskriminacije s kojom se možda suočavaju;
- ▶ ažurirati Preporuku br. R (79) 10 Odbora ministara/ministrica država-članicama koja se odnosi na migrantice te redovito revidirati njenu provedbu;
- ▶ podržavati države članice u pripremanju i distribuciji informativnih dokumenata na raznim jezicima (na primjer informativnih listova) o glavnim instrumentima Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava žena i muškaraca migranata, izbjeglica i tražitelja azila, uključujući informacije o ustrojstvu podrške, uslugama, nevladinim organizacijama i pravnoj pomoći koji su dostupni u zemlji boravka. Trebalo bi pripremiti posebne informativne listove za žene žrtve nasilja;
- ▶ poticati neovisne mehanizme praćenja Vijeća Europe da sagledaju problem rodno specifičnih potreba migranata, izbjeglica i tražitelja azila, uključujući djevojčice i dječake, u okviru mjera praćenja, tamo gdje je to prikladno, te da daju preporuke po tom pitanju;
- ▶ promicati djelovanje usmjereno na muškarce i dječake u svrhu promjene stereotipnih normi i praksi za unapređivanje ravnopravnosti spolova od koje koristi imaju i žene i muškarci.

Šesti strateški cilj: uvođenje načela ravnopravnosti spolova u cjelokupnu politiku i mjere

67. Instrumenti Vijeća Europe iz područja rodno osviještene politike temelj su važnog djelovanja u ovom području i u Europi i izvan Europe, a sadržavaju i referentnu definiciju pojma. Odbor ministara/ministrica usvojio je čitav niz preporuka o rodno osviještenoj politici u različitim područjima, kao što su obrazovanje, mediji, sport i audiovizualni sektor.¹⁹ Usvajanjem pristupa uvođenja načela ravnopravnosti spolova u cjelokupnu politiku i mjere, uz specifične politike za unapređivanje položaja žena, Vijeće Europe će osigurati da nove inicijative i standardi budu rodno osjetljivi, pa da zahvaljujući tome postignu informiranije kreiranje politike, bolju raspodjelu resursa i bolje upravljanje te da u konačnici pridonese realizaciji ravnopravnosti spolova.
68. Brojne države članice također aktivno promiču provedbu rodno osviještene politike u svojim nacionalnim politikama i mjerama kroz akcijske planove i institucionalno ustrojstvo u svrhu koordiniranja nastojanja iz područja rodno osviještene politike, politike rodnog proračuna te odgovarajućeg osposobljavanja vladinih službenika. Provedbu aktivnosti rodno osviještene politike trebalo bi redovito evaluirati na nacionalnoj razini da bi se ocijenili izazovi koji su preostali u tom području. Tamo gdje je dostupno, potrebno je osigurati suradnju s uredima Vijeća Europe u pojedinim zemljama, koji imaju važnu ulogu u osiguravanju rodne analize i uvođenju ravnopravnosti spolova u programe, projekte i aktivnosti suradnje.
69. U razdoblju od 2014. do 2017. suradnja i sinergija osnaženi su zahvaljujući raznim institucijama, upravljačkim odborima, mehanizmima praćenja i djelomičnim sporazumima Vijeće Europe s ciljem uvođenja gledišta ravnopravnosti spolova u brojne politike Vijeća Europe i na svim razinama. Više od 50 izvjestitelja/izvjestiteljica za ravnopravnost spolova imenovano je u upravljačke odbore i druga institucionalna tijela, kao i u mehanizme praćenja. Oni predvode u nastojanjima da se dimenzija ravnopravnosti spolova integrira u njihov rad i aktivnosti.

¹⁹ Preporuka br. R (98) 14 o rodno osviještenoj politici; Preporuka CM/Rec (2007) 13 o rodno osviještenoj politici u obrazovanju; Preporuka CM/Rec (2008) 1 o uključivanju rodni razlika u zdravstvenu politiku; Preporuka CM/Rec (2013) 1 o ravnopravnosti spolova i medijima; Preporuka CM/Rec (2015) 2 o rodno osviještenoj politici u sportu; te Preporuka CM/Rec (2017) 9 o ravnopravnosti spolova u audiovizualnom sektoru.

70. Vijeće Europe nastaviti će težiti ostvarenju načela ravnopravnosti spolova u svim područjima svog djelovanja:

- ▶ razvoj, provedbu i evaluaciju aktivnosti suradnje na temelju tematskih akcijskih planova i drugih dokumenata o suradnji specifičnih za pojedine zemlje te uzimajući u obzir preporuke na temelju evaluacije rodno osviještene politike u okviru suradnje koju provodi Uprava za unutarnji nadzor (DIO);
- ▶ političke, programske i proračunske postupke i funkcioniranje različitih tijela i institucija, osobito kroz mobilizaciju i doprinos sljedećih institucija:
 - Odbor ministara/ministrica, Parlamentarna skupština, Kongres lokalnih i regionalnih vlasti, Europski sud za ljudska prava, Povjerenik za ljudska prava i Konferencija međunarodnih nevladinih organizacija;
 - upravljački odbori i međuvladina tijela;
 - mehanizmi praćenja;
 - djelomični sporazumi.

kroz:

- ▶ podršku u vidu analiza politika utemeljenih na određenoj situaciji različitih skupina žena i muškaraca, djevojčica i dječaka i njihovim rodno specifičnim potrebama, kao i na procijenjenom učinku novih politika i mjera na njih, te uzimajući u obzir rezultate osmišljavanja politike;
- ▶ osiguravanje ciljanog osposobljavanja iz područja ravnopravnosti spolova i rodno osviještene politike te izrada povezanih materijala i alata, osobito osiguravanjem smjernica i alata za osoblje Vijeća Europe o tome kako uvesti načela ravnopravnosti spolova u svoj rad i djelovanje, uključujući u osmišljanje, provedbu i evaluaciju aktivnosti suradnje;
- ▶ poticanje raznih sektora Vijeća Europe da pristupe pitanju potrebe za podacima iskazanim po spolu u okviru aktivnosti utvrđivanja standarda, praćenja i suradnje;
- ▶ učiniti sve što je potrebno da bi se uključili relevantni subjekti, prema potrebi uključujući stručnjakinje i stručnjake za ravnopravnost spolova odnosno civilno društvo;

- ▶ prikupljanje i revizija informacija o nacionalnim mehanizmima ravnopravnosti spolova i drugim institucionalnim okvirima rodno osviještene politike;
 - ▶ prepoznavanje i širenje dobre prakse država članica, Vijeća Europe i drugih regionalnih ili međunarodnih organizacija o rodno osviještenoj politici, uključujući rodni proračun.
71. Osposobljavanje i podrška izvjestitelja/izvjestiteljica za ravnopravnost spolova te članica/članova Tajništva koji s njima rade nastaviti će se, kao i izrada alata podrške politici, izrada pokazatelja za ocjenjivanje napretka, osiguravanje stručnog znanja, olakšavanje umrežavanja te razmjena informacija i dobrih praksi u okviru same organizacije, kao i s relevantnim nacionalnim i međunarodnim partnerima.
72. Vijeće Europe također će nastaviti aktivno promicati snažne i učinkovite mehanizme ravnopravnosti spolova i rodno osviještene politike u državama članicama kroz promicanje postojećih standarda te kroz prikupljanje informacija i širenje dobrih praksi država članica.
73. Vijeće Europe nastaviti će raditi na uvođenju načela ravnopravnosti spolova u svoju kadrovsku politiku, uključujući alate i pokazatelje za mjerenje i ocjenjivanje napretka.

II. INSTITUCIONALNI OKVIR, RESURSI I METODE RADA

74. Transverzalna priroda Programa za ravnopravnost spolova podrazumijeva da bi u okviru rada svih institucija Vijeća Europe (Parlamentarne skupštine, Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti, Europskog suda za ljudska prava), tijela nadležnih za odlučivanje, savjetovanje i praćenje, kao i politike ljudskih resursa trebalo podržavati ostvarivanje svrhe i strateških ciljeva nove Strategije za ravnopravnost spolova te aktivno doprinostiti tom ostvarivanju. Nadležna tijela pozvana su da preuzimaju inicijative u okviru svojih mandata i resursa. U svrhu poticanja i olakšavanja tog procesa, institucionalni okvir Vijeća Europe za ravnopravnost spolova sačinjavaju sljedeći dijelovi:
75. **Komisija za ravnopravnost spolova (GEC)**, upravljački odbor Vijeća Europe koji čine predstavnici 47 država članica. Misija GEC-a je upravljati Transverzalnim programom za ravnopravnost spolova, savjetovati i uključiti njegove različite komponente te se povezati s relevantnim međuvladinim tijelima osiguravajući stručno znanje i forum za razmjenu dobrih praksi, kao i problema.
76. **Izvjestitelji/izvjestiteljice za ravnopravnost spolova** koji su imenovani u okviru međuvladinih tijela i drugih ustrojstvenih jedinica Vijeća Europe (vidi gore) rade na prepoznavanju mogućnosti integracije gledišta ravnopravnosti spolova u funkcioniranje, politike, programe i aktivnosti njihovih pripadajućih tijela ili ustrojstvenih jedinica. U suradnji s GEC-om oni prepoznaju prilike za izradu novih mjera i aktivnosti za promicanje ravnopravnosti spolova.
77. **Tim za rodno osviještenu politiku** čini osoblje Vijeća Europe koje djeluje u različitim sektorima i tijelima te organizacije. Njegove su zadaće razmjena informacija te stručnih znanja i iskustava, osiguravanje vidljivosti rezul-

tata, prepoznavanje prilika za zajedničko djelovanje te iznošenje prijedloga za olakšavanje provedbe Transverzalnog programa za ravnopravnost spolova, uključujući i novu Strategiju. Jedinica za ravnopravnost spolova saziva sastanke Tima za rodno osviještenu politiku i predsjedava njima.

78. Radi ocjenjivanja napretka u provedbi Strategije, GEC redovito razmatra postignute rezultate i izrađuje **godišnje izvješće** o njezinoj provedbi i podnosi ga Odboru ministara/ministrice. Za ocjenjivanje učinka Strategije provodi se završna revizija njezine provedbe.

III. PARTNERSTVA

79. Vijeće Europe pridaje veliku važnost održavanju strateških partnerstava s drugim regionalnim i međunarodnim organizacijama, kao i organizacijama civilnog društva koje rade na promicanju ravnopravnosti spolova i prava žena. Svi glavni međunarodni partneri Vijeća Europe (Ujedinjeni narodi (UN), Europska unija (EU), Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OESS), Organizacija američkih država (OAS)) usvojili su strategije za ravnopravnost spolova ili akcijske planove. Oni osiguravaju čvrst okvir za partnerstva i institucionaliziranu suradnju, omogućavajući prepoznavanje prilika za zajedničko djelovanje, nadopunjavanje i sinergiju.

80. Vijeće Europe potpisalo je čitav niz institucionalnih sporazuma s drugim međunarodnim organizacijama uključujući EU,²⁰ OESS,²¹ UN Women,²² Ured Visokog povjerenika za ljudska prava (OHCHR),²³ OAS,²⁴ i Organizaciju za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD).²⁵ Stoga su one pozvane da pridonose provedbi ove nove Strategije, tamo gdje je to prikladno, osobito redovito se konzultirajući s Vijećem Europe, sudjelujući na sastancima i događanjima te surađujući na zajedničkim inicijativama. Vijeće Europe nastojat će ojačati svoju suradnju s drugim agencijama i tijelima UN-a (osobito s Odborom za uklanjanje svih oblika diskriminacije žena (CEDAW)), Komisi-

²⁰ Memorandum o razumijevanju između Vijeća Europe i Europske unije (svibanj 2007.).

²¹ Deklaracija o suradnji između Vijeća Europe i Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (svibanj 2005.).

²² Razmjena pisama između Vijeća Europe i organizacije UN Women o promicanju provedbe međunarodnih standarda ravnopravnosti spolova i nasilja nad ženama (veljača 2012.).

²³ Zajednička deklaracija o jačanju suradnje između Tajništva Vijeća Europe i Ureda Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava (rujan 2013.).

²⁴ Memorandum o razumijevanju između Glavnog tajništva Vijeća Europe i Glavnog tajništva Organizacije američkih država (rujan 2011.).

²⁵ Dogovor između Vijeća Europe i Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj, postignut razmjennom pisama (rujan 1961. i siječanj 1962.).

jom za status žena (CSW), inicijativom UN Global Compact, Fondom Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF) te Organizacijom Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO)) te drugim međunarodnim organizacijama (kao što su Svjetska banka i Međunarodna organizacija Frankofonija). Suradnjom će se osobito nastojati podržavati države članice i međunarodnu zajednicu u cjelini u njihovim nastojanjima da provedu Pekinšku platformu za djelovanje i Program UN-a za održivi razvoj do 2030. ispunjavanjem Ciljeva održivog razvoja.

81. Transverzalnim programom za ravnopravnost spolova također se nastoji uključiti, angažirati i iskoristiti iskustvo i stručno znanje organizacija civilnog društva, osobito onih specijaliziranih za prava žena i pitanja ravnopravnosti spolova, povezanih s razvojem, provedbom i ocjenjivanjem politika, programa i aktivnosti.

82. Ostali uobičajeni partneri u provedbi Strategije za ravnopravnost spolova su:

- ▶ parlamenti;
- ▶ nacionalne vlade;
- ▶ lokalna i regionalna tijela i njihove udruge;
- ▶ tijela za ravnopravnost spolova;
- ▶ institucije za ljudska prava;
- ▶ strukovne mreže (osobito u području pravosuđa, novinarstva, obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi);
- ▶ sindikati i udruge poslodavaca;
- ▶ mediji;
- ▶ privatni sektor.

IV. KOMUNIKACIJA

83. Djelovanjem na ovom području i dalje će se nastojati:

- ▶ povećavati vidljivost standarda, studija, smjernica, projekata i događanja koje organizira Vijeće Europe, kao i njihovih rezultata, u području ravnopravnosti spolova;
- ▶ podizati svijest o pitanjima ravnopravnosti spolova i doprinosti promjeni stavova, mentaliteta i ponašanja;
- ▶ olakšavati razmjenu informacija između različitih komponenata programa te s partnerima;
- ▶ omogućavati vidljivost dobrih praksi i podataka prikupljenih na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

DODATAK I. – UPRAVLJANJE RIZICIMA I PROVEDBA NA NACIONALNOJ RAZINI

Brojni opći izazovi i prepreke i dalje će utjecati na realizaciju stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca. Razloge tome valja tražiti u postojećem gospodarskom i političkom kontekstu, strukturalnim, povijesno utemeljenim preprekama povezanim s neujednačenom podjelom moći i resursa između žena i muškaraca te trajnim rodnim stereotipima ukorijenjenima u rad većine javnih i privatnih institucija, zakonskih okvira i mentaliteta. Još jedan faktor rizika primjenjiv na sva prioritetna područja jest nedostatak preuzimanja političke odgovornosti koji, između ostaloga, vodi k nedostatnoj provedbi postojećih standarda i nedostatnim financijskim i ljudskim resursima.

U Strategiji za razdoblje od 2018. do 2023. uz svako prioritetno područje priložena je **tablica analize rizika**. U tablici se za svako prioritetno područje navodi **očekivani učinak** ili konačni cilj na razini korisnika. To je moguće postići na mnogo različitih načina, u skladu s kretanjima i ustrojstvom na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Tablice analize rizika predstavljaju **neke opće primjere** mogućih:

- ▶ **faktora rizika** koji bi mogli negativno utjecati na postizanje rezultata na razini država članica,
- ▶ **akcija ublažavanja** koje se poduzimaju radi smanjenja takvih faktora rizika,
- ▶ **rezultata** kao koraka prema očekivanom učinku.

Primjeri su indikativni te ne uključuju sve moguće opcije dostupne na nacionalnoj i lokalnoj razini. Drugi primjeri, kao i specifično djelovanje i aktivnosti detaljno će se preispitati tijekom provedbe Strategije **na nacionalnoj i lokalnoj razini** na temelju **strategija, akcijskih planova, pokazatelja i drugih relevantnih političkih dokumenata i standarda**.

Osim aktivnosti koje države članice i drugi dionici poduzimaju na nacionalnoj i lokalnoj razini, izradit će se **dvogodišnji plan rada** s izborom djelovanja i aktivnosti koje treba poduzeti Vijeće Europe u suradnji s drugim državama članicama.

Analiza rizika		
Prvi strateški cilj Sprečavanje i borba protiv rodnih stereotipa i seksizma		
Očekivani učinak Rodni stereotipi i seksizam uklanjaju se iz svih područja života		
Rizici	Akcije ublažavanja	Rezultat
Rodni stereotipi i seksizam prevladavaju te ih jačaju postojeće negativne reakcije na prava žena.	<ul style="list-style-type: none"> – zauzimanje čvrstog stava i umrežavanje u odnosu na provedbu standarda Vijeća Europe – usvajanje i širenje novih standarda u svrhu sprečavanja i suzbijanja seksizma – podizanje svijesti o postojećim standardima i o situaciji u pogledu ravnopravnosti spolova u regiji 	<ul style="list-style-type: none"> – sve države članice i relevantni subjekti prepoznaju potrebu za ostvarenjem stvarne ravnopravnosti spolova i koristi koje ono donosi – potpuna provedba relevantnih standarda u državama članicama – promjene zakona i politika u svrhu provedbe relevantnih standarda u državama članicama
Rodne stereotipe i seksizam dodatno pojačava neprikladno prikazivanje žena u medijima, negativna uloga informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT) te izostanak djelovanja u području obrazovnih politika.	<ul style="list-style-type: none"> – usmjeravanje na relevantne subjekte, uključujući privatni sektor, za aktivnosti podizanja svijesti – promicanje relevantnih standarda u pogledu rodnih stereotipa u medijima i obrazovanju – prepoznavanje i promicanje dobrih praksi u vezi s medijima, ICT– jem i obrazovnim politikama 	<ul style="list-style-type: none"> – mijenjaju se zakonodavstvo i politike u svrhu uklanjanja rodnih stereotipa i seksizma u području obrazovanja, medija te informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT) – realistični prikazi žena i muškaraca u medijima, uključujući i u društvenim medijima, u državama članicama – mediji i ICT pridonose rezultatima u području ravnopravnosti spolova te su žene i djevojčice osnažene da iskoriste puni potencijal tih sektora

Analiza rizika		
Drugi strateški cilj Sprečavanje i borba protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji		
Očekivani učinak Žene su slobodne od nasilja, iskorištavanja i zlostavljanja; žene imaju potpuni pristup odgovarajućim uslugama sprečavanja, zaštite, gonjenja i podrške		
Rizici	Akcije ublažavanja	Rezultat
Nasilje nad ženama i nasilje u obitelji i dalje je nevidljivo, smatra se tabuom i premalo se prijavljuje.	<ul style="list-style-type: none"> – podizanje svijesti i edukacija o prepoznavanju, sprečavanju i prijavljivanju različitih oblika nasilja nad ženama i nasilja u obitelji – distribucija informacija o razmjerima pojave nasilja 	<ul style="list-style-type: none"> – ratifikacija i provedba Istanbulske konvencije od strane država članica – države članice revidiraju politike i prakse da bi osigurale potpuno ispunjavanje zahtjeva Istanbulske konvencije – relevantni subjekti se senzibiliziraju i pridonose uklanjanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (mediji, privatni sektor, obrazovni sektor, pravosudni sektor) – države članice ratificiraju i provode Konvenciju Vijeća Europe o suzbijanju trgovanja ljudima i Konvenciju iz Lanzarotea
Tijela za provedbu zakona, mediji i članovi obitelji tužbe zbog nasilja nad ženama i nasilja u obitelji ne uzimaju ozbiljno ili ih ne razumiju, a žrtve nisu zaštićene.	<ul style="list-style-type: none"> – aktivnosti podizanja rodne osjetljivosti o sprečavanju i zaštiti – izrada i distribucija edukacijskih alata namijenjenih relevantnim dionicima – osposobljavanje relevantnih dionika – distribucija informacija o dobrim i obećavajućim praksama 	<ul style="list-style-type: none"> – relevantni dionici svjesni su prepreka, procesa i zakonodavstva povezanih s nasiljem nad ženama i nasiljem u obitelji te mogu poduzimati odgovarajuće zaštitne mjere – ženama suočenima s nasiljem u državama članicama zajamčene su odgovarajuće usluge potpore, zaštite i pravne zaštite
O nekim skupinama suočenima s rodno utemeljenim nasiljem kao što su, primjerice, starije žene ili muškarci, žene i djevojčice migrantice, muškarci i dječaci migranti, osobe s invaliditetom, ne vodi se dovoljno računa u relevantnim politikama.	<ul style="list-style-type: none"> – podizanje svijesti o specifičnim oblicima nasilja s kojim se suočavaju različite skupine – osmišljavanje specifičnih alata, osposobljavanja i dokumenata prilagođenih potrebama različitih skupina 	<ul style="list-style-type: none"> – pojačana zaštita od nasilja za skupine žena i djevojčica u situacijama ranjivosti te za muškarce i dječake – ujednačeno uživanje prava zajamčenih Istanbulskom konvencijom

Analiza rizika		
Treći strateški cilj Osiguravanje ravnopravnog pristupa žena pravosuđu		
Očekivani učinak Žene uživaju jednak pristup pravosuđu		
Rizici	Akcije ublažavanja	Rezultat
Nedovoljno poznavanje područja pristupa žena pravosuđu i otpor prema djelovanju u tom području.	<ul style="list-style-type: none"> – podizanje svijesti o važnosti osiguravanja jednakog pristupa žena pravosuđu u svrhu promicanja ljudskih prava i vladavine prava – poticanje prikupljanja i distribucije podataka i informacija povezanih s pristupom žena pravosuđu i ženama u sudstvu 	<ul style="list-style-type: none"> – bolje poznavanje situacije povezane s pristupom žena pravosuđu, uključujući i skupine žena u situacijama ranjivosti – izmjene zakonskih propisa i praksi u državama članicama da bi se bolje odgovorilo na potrebe i situacije žena
Nastavak diskriminacije žena i rodnih stereotipa u pravosudnom sustavu.	<ul style="list-style-type: none"> – osmišljanje i distribucija edukacijskih alata povezanih s pristupom žena pravosuđu prilagođenih potrebama relevantnih dionika – prepoznavanje i širenje dobrih praksi i obećavajućih politika iz područja pristupa žena pravosuđu 	<ul style="list-style-type: none"> – osigurana su prava žena na jednak pristup pravosuđu i pravično suđenje, uključujući skupine žena u situacijama – zakonodavstvo, politike i prakse u državama članicama mijenjaju se da bi se osigurali rodno prilagođeni pravosudni sustavi – u pravosudnim sustavima država članica nema rodne pristranosti niti pravosudnih stereotipa

Analiza rizika		
Četvrti strateški cilj		
Postizanje ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca pri donošenju odluka u političkom i javnom sektoru		
Očekivani učinak		
Žene i muškarci ravnopravno sudjeluju u političkom i javnom odlučivanju		
Rizici	Akcije ublažavanja	Rezultat
Ne poduzimaju se dostatni koraci da bi se izdiglo iznad postojeće razine napretka u ovom području.	<ul style="list-style-type: none"> – revizija postojećih standarda i praćenje njihove provedbe – podizanje svijesti i informativne kampanje o uspješnim politikama i provedbi standarda – prepoznavanje i širenje dobrih i obećavajućih praksi 	<ul style="list-style-type: none"> – u državama članicama poduzimaju se ciljne mjere da bi se uzelo u obzir određene razine ili područja na kojima je zabilježen spor napredak – u državama članicama provode se relevantni standardi – u državama članicama provode se stroži zakonski propisi i politike čiji je cilj ostvarivanje pariteta
Otpor promjenama priječi napredak k rodnoj osjetljivosti institucija i tijela odgovornih za odlučivanje.	<ul style="list-style-type: none"> – aktivnosti podizanja svijesti i informiranja u pogledu potrebe i koristi od ravnoteže spolova u donošenju odluka – promicanje mjera usmjerenih na razne subjekte koji imaju ulogu u promicanju ravnoteže spolova u odlučivanju u različitim područjima (sudstvo, političke stranke, edukacija muškaraca) – jača usredotočenost na podršku mjerama povezanim s ravnotežom u donošenju odluka (npr. usklađivanje radnog i obiteljskog života, uloga medija) 	<ul style="list-style-type: none"> – poduzimaju se koraci čiji je cilj bolja integracija pitanja ravnoteže u zastupljenosti žena i muškaraca u svim vidovima politika povezanim s demokratskim upravljanjem u državama članicama – u državama članicama provodi se sveobuhvatan pristup kojim se kombiniraju politike i zakonodavne mjere i prikupljanje podataka, podizanje svijesti, primjeri dobrih praksi i edukacije, s ciljem olakšavanja ravnoteže spolova u odlučivanju

Analiza rizika

Peti strateški cilj

Zaštita prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila

Očekivani učinak

Zaštićena su prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila

Rizici	Akcije ublažavanja	Rezultat
<p>Politike povezane s migracijom, integracijom i azilom i dalje zanemaruju rodna pitanja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – revidirati i poboljšati standarde povezane s pravima migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila – savjetovati u vezi s definiranjem i provedbom rodne osjetljivosti u području migracija, integracije i azila – prepoznati i širiti dobre i obećavajuće prakse povezane s integracijom i ekonomskim osnaživanjem migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila 	<ul style="list-style-type: none"> – u državama članicama uvode se izmjene zakonskih propisa i politika koje uzimaju u obzir potrebe i situaciju migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila – procesi i politike povezani s migracijama, integracijom i azilom u državama članicama vode računa o gledištu ravnopravnosti spolova – migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila u državama članicama ekonomski su neovisne te u potpunosti uživaju svoja socijalna prava
<p>Nedostatak odgovarajućih i učinkovitih sredstava zaštite i pomoći za žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila suočene s različitim oblicima nasilja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – razvijati alate (na primjer smjernice) kojima bi se osigurala odgovarajuća zaštita žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila koje su žrtve nasilja – osmišljavanje alata za podizanje svijesti (na primjer informacijskih listova) o standardima kojima se promiču ljudska prava žena i djevojčica migrantica, izbjeglica i tražiteljica azila 	<ul style="list-style-type: none"> – države članice ratificirale su i provele relevantne instrumente, osobito Istanbulsku konvenciju, kao i Konvenciju o suzbijanju trgovanja ljudima i Konvenciju iz Lanzarotea – žene i djevojčice migrantice, izbjeglice i tražiteljice azila suočene s nasiljem imaju pristup odgovarajućim uslugama prevencije, zaštite, sudskog gonjenja i podrške

Analiza rizika		
Šesti strateški cilj		
Uvođenje načela ravnopravnosti spolova u cjelokupnu politiku i mjere		
Očekivani učinak		
Perspektiva ravnopravnosti spolova integrirana je u sve politike i mjere		
Rizici	Akcije ublažavanja	Rezultat
Nedostatak potpunog razumijevanja i poznavanja rodno osviještene politike.	<ul style="list-style-type: none"> – širenje informacija i edukativnih alata o rodno osviještenoj politici – osiguravanje osposobljavanja iz područja rodno osviještene politike – prepoznavanje dobrih i obećavajućih praksi povezanih s rodno osviještenom politikom – poticanje i podržavanje umrežavanja relevantnih subjekata koji rade u različitim sektorima 	<ul style="list-style-type: none"> – relevantni tvorcii politika u državama članicama posjeduju znanje i stručnost koji im omogućavaju uvođenje načela ravnopravnosti spolova u svoj rad – aspekti ravnopravnosti spolova postaju dio svakodnevnog osmišljavanja politika u državama članicama i na razini Vijeća Europe
Dionici ne poduzimaju dovoljno mjera da bi uveli načela ravnopravnosti spolova u svoj rad.	<ul style="list-style-type: none"> – savjetovati različite sektore u svrhu podržavanja rodno osviještene politike, uključujući u odnosu na standardne i provedbu – podržavati ciljanu analizu politika da bi se olakšalo uvođenje rodno osviještene politike u različitim područjima – poticati i podržavati istraživanja povezana s ravnopravnošću spolova i prikupljanje podataka iskazanih po spolu u različitim područjima politika 	<ul style="list-style-type: none"> – širok spektar područja politika u potpunosti uključuje gledište ravnopravnosti spolova te se stoga bolje uklapa u potrebe svih građana država članica – poboljšano rodno specifično znanje i poboljšana dostupnost podataka omogućavaju sustavnu primjenu rodne analize u svim područjima politika u državama članicama

DODATAK II. – POPIS KRATICA

CEDAW	Konvencija UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena
Konvencija	Europska konvencija o ljudskim pravima
CSW	Komisija za status žena
EU	Europska unija
GEC	Komisija za ravnopravnost spolova
GER	Izvjestitelj/izvjestiteljica za ravnopravnost spolova
GMT	Tim za rodno osviještenu politiku
INGO	Međunarodne nevladine organizacije
Istanbulska konvencija	Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji
Konvencija iz Lanzarotea	Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja
NVO	Nevladina organizacija
OAS	Organizacija američkih država
OECD	Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj
OHCHR	Ured Visokog povjerenika za ljudska prava
OESS	Organizacija za europsku sigurnost i suradnju
Strategija	Strategija za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2014. do 2017.
UN	Ujedinjeni narodi
UNESCO	Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu
UNICEF	Fond Ujedinjenih naroda za djecu
UN SDGs	Ciljevi održivog razvoja Ujedinjenih naroda
UN Women	Tijelo Ujedinjenih naroda za ravnopravnost spolova i osnaživanje žena

**Ravnopravnost spolova podrazumijeva
jednaka prava žena i muškaraca,
djevojčica i dječaka, kao i jednaku
vidljivost, osnaživanje, odgovornost
i sudjelovanje u svim područjima
javnog i privatnog života.**

Hrvatsko izdanje Strategije za ravnopravnost spolova Vijeća Europe od 2018. do 2023. promovirano je u okviru programa predsjedavanja Republike Hrvatske Odborom ministara Vijeća Europe.

Premis 04/13/18

HR

www.coe.int

Vijeće Europe je vodeća organizacija za zaštitu ljudskih prava. Uključuje 47 država članica od kojih su 28 zemlje članice Europske unije. Sve države članice Vijeća Europe potpisale su Europsku konvenciju o ljudskim pravima, međunarodni ugovor kojem je cilj zaštita ljudskih prava, demokracije i vladavine prava. Europski sud za ljudska prava nadgleda provedbu Konvencije u državama članicama.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za ravnopravnost spolova

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE